KESKKONNAMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

Ringmajandus, mis see on?

Karen Silts
Keskkonnaministeerium
Keskkonnakorralduse osakond
Jõgeva 11.03.2023

Traditsiooniline majandus

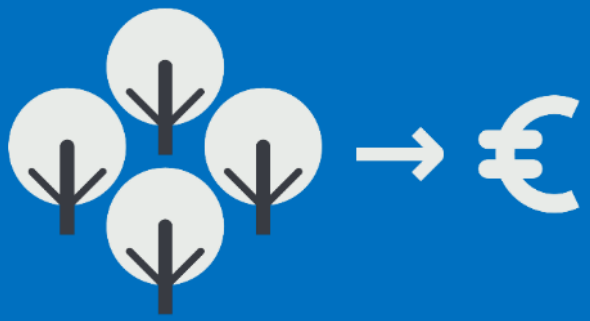

Vajab pidevat ressursside, energia ja raha juurdevoolu. Palju potentsiaali jääb kasutamata.

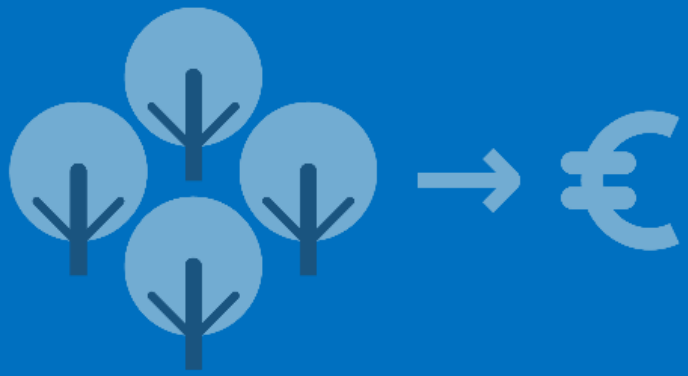

Ringmajandus

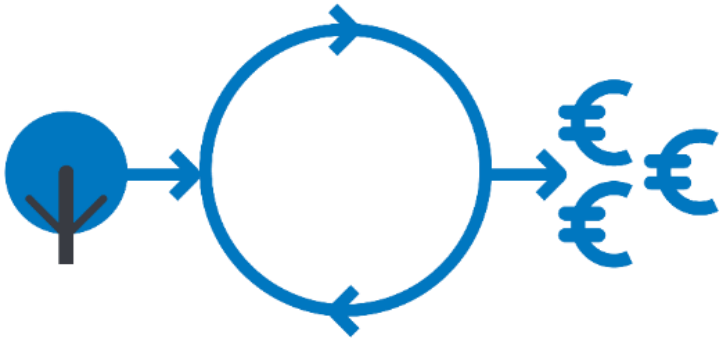

Kaasates väljastpoolt vähem energiat ja ressursse, toodetakse sama kogus või rohkem tooteid. Rohkem potentsiaali kasutatakse ära.

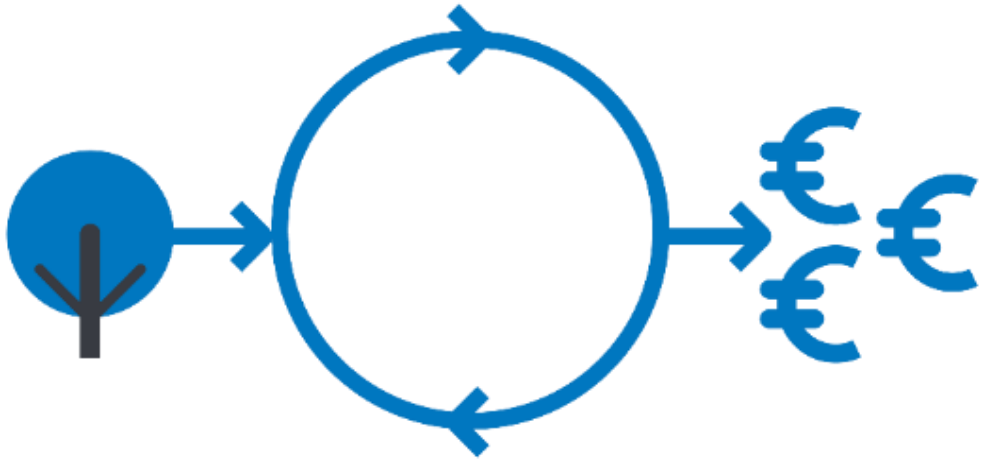

Ringmajandus on hea võimalus muuta
keskkonnaalased väljakutsed majanduslikeks võimalusteks!

Ringmajandus
Circular economy

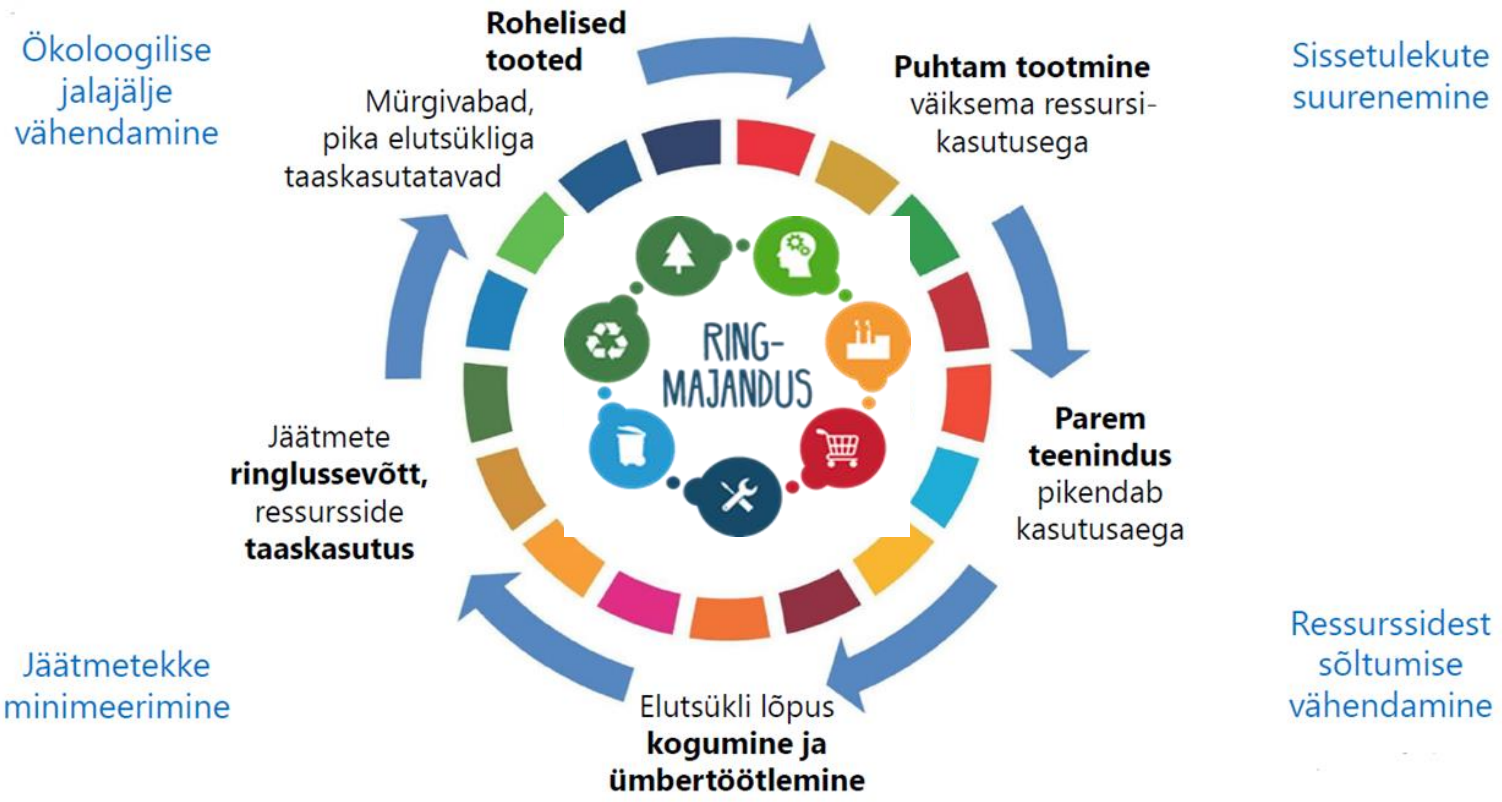

Põllumajanduse jaoks tähendab ringmajandus **energia**, **vee** ja **toitainete säästmist** ning **jätkusuutlikku biomassi tootmist**, millega kaasneb märkimisväärne majandus- ja keskkonnakasu!

Üleilmsed suundumused

- Kliima soojenemine kasvuhoonegaaside heidete tõttu
- Toidu tarbimise ja raiskamise kasv
- Kasvav energiavajadus
- Maakera taluvuspiiride ületamine ja toormekonkurents
- Keskkonnateadlike ettevõtete kasv
- Jäätmete hulga ja jäätmeliikide kasv
- Tarneahelate üleilmne iseloom

Ringmajanduse põhimõtted

- Vajaduspõhine tootmine ja tarbimine
- Toote olelusringi disain - ringdisain
  - Jätkusuutlik e. kestlik materjalivalik, toote eluiga
  - Parandamisvõimalus, rentimine ja jagamine
  - Kordus- ja taaskasutus
- Uued ärimudelid
  - Taastootmine
  - Tooted teenusteks
- T&A tegevused
- Tarbimisharjumused
- Nutikad lahendused
- Koostöö ja kaasamine

Jäätmekäitlus

Jäätmetekke vältimise ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning rakendamisel juhindutakse jäätmehierarhiast

Valikutest sõltub meie heaolu ja tulevik!

Tekstiil

MIS ON RIIDE **TEGELIK HIND?**

- suur vee- ja energiakulu
- vee- ja pinnasereostus
- elurikkuse vähenemine
- kasvuhoonegaasid

KUIDAS SEDA **VÄLTIDA**?

- osta vähem riideid – mõtle oma ostud läbi ja osta vaid seda, mida sul on päriselt vaja
- kui ostad, siis eelista teise ringi tooteid
- hoolda oma riideid õigesti ja paranda, kui need on katki läinud
- kasutud riided anna teisele ringile
- korduskasutuseks mitte kõlbulikud riided ehk tekstiilijäätmed vii jäätmejaama

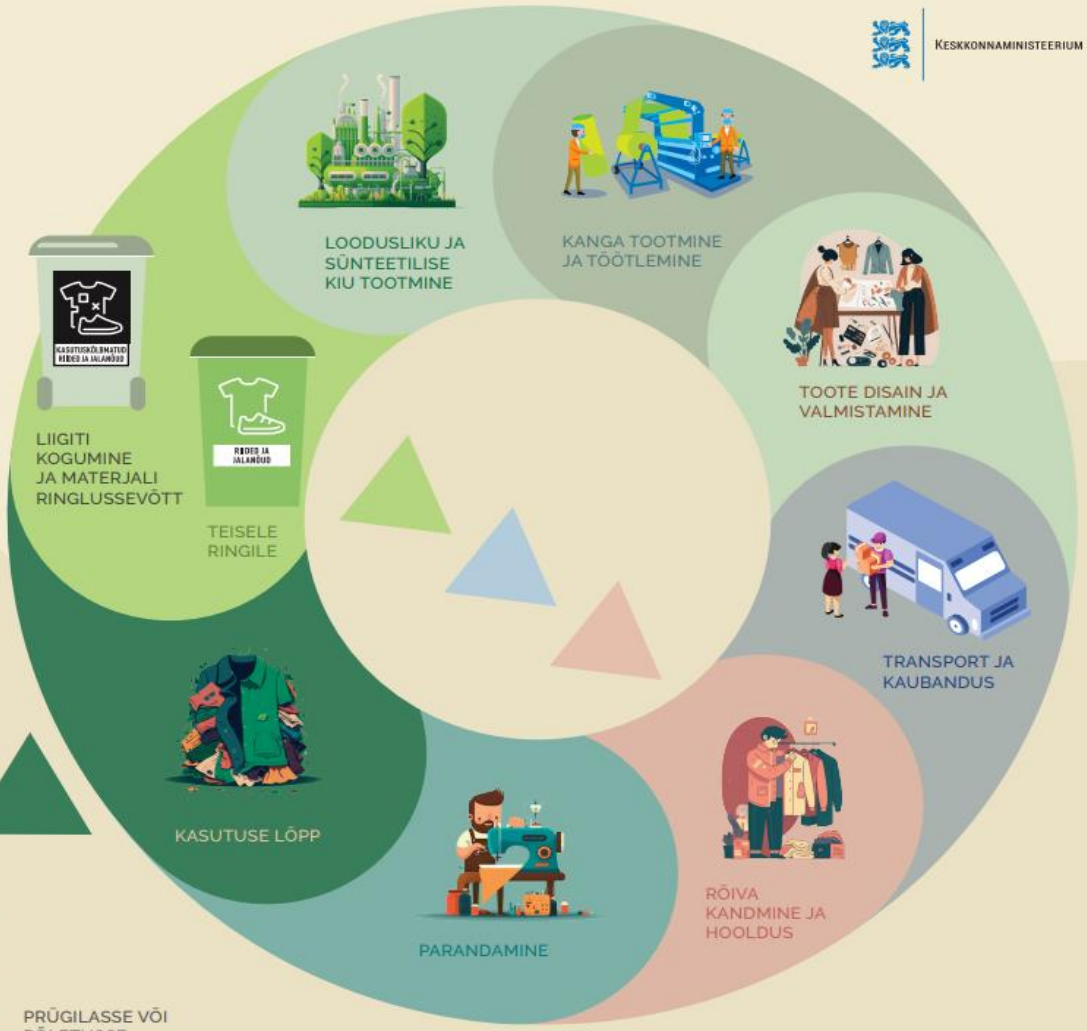

PRÜGILASSE VÕI PÕLETUSSE

Eestis tekib inimese kohta 17 kg tekstiilijäätmeid aastas. Sellest võetakse ringlusse vähem kui 1 kg. Ülejäänu jõuab praegu veel prügilasse või jäätmepõletusse.

Ohtlikud jäätmed

AKUD JA PATAREID

KUHU JÕUAB SINU **PATAREI?**

Päästa loodus! Vii vanad patareid ja akud kogumiskasti, mille leiad lähimast müügikohast või aadressilt **kuhuviia.ee**

Kogumiskasti jõudnud patareidest tehakse **uusi patareisid, kodutehnikat ja erinevaid tarbeesemeid.** Nii annad oma panuse, et säästa väärtuslikke metalle ja maavarasid!

KESKKONNAMINISTEERIUM

MAAVARADE KAEVANDAMINE
(PLII, NIKKEL, LIITIUM)

MATERJALI JA **TOOTE DISAIN**

PATAREI **TOOTMINE**

MÜÜK JA **KASUTUS**

PATAREI **ELU LÕPP**

LIIGITI KOGUMINE JA VÄÄRTUSLIKU MATERJALI KORDUSKASUTUS

SEGAOLME – VÄÄRTUSLIKU MATERJALI KADU

AKUD JA PATAREID

Biojäätmed

- Aia- ja haljastujäätmed (taimne kude, hekkide ja puude kärpimisjäätmed, rohust ja lehtedest koosnev materjal)
- kodumajapidamises, jaemüügikohas ja toitlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed
- toiduainetööstuses tekkinud jäätmed

- Kohustus koguda liigiti
  - Hiljemalt 31.12.2023 peab kohalik omavalitsus korraldama biojäätmete liigiti kogumise tekkekohalt, kui neid tekkekohal ei kompostita (jäätmeseadus § 31 lg 4 ja 136^{12} ning sortimismääruse § 2 ja 3).

AUSTA TOITU JÄÄGITULT – VÄHENDA TOIDURAISKAMIST

VÄHENDA TOIDUJÄÄTMETE TEKKIMIST

Vaata enne **poodi minekut,** mis kapis juba olemas on.

Tekita oma külmkappi **spetsiaalne ala toitudele,** mille säilimistähtaeg läheneb või mis tuleb esmalt ära tarbida.

Pane üleliigne toit nagu liha, kala, küpsetised, piimatooted, puu- ja köögiviljad ja valmistoit **sügavkülma.** ❄

SÖÖ ÄRA TOIT, MIS SUL JUBA OLEMAS ON

Pane üle jäänud toit karbiga külmikusse.

Tee ühel päeval nädalas süüa jääkidest.

Palu toidu ülejääk restoranis käies kaasa pakkida.

ANNETA TOIT ABIVAJAJATELE

Jaga söögikõlbulik toit, mida ise ära ei tarbi - sõpradele, vii toidukappi või anna abivajajatele. Vaata lähemalt: toiduannetamine.ee

ANNA TOIT LOOMADELE

Anna loomadele lubatud toiduülejäägid oma lemmikutele.
Kuivanud leib-sai vii võimalusel loomapidajale.

TAGASTA TOIT LOODUSELE

Pane tekkinud toidujäätmed pakendita biojäätmete konteinerisse või oma kompostrisse.

KESKKONNAMINISTEERIUM

Biojäätmete ringlus

ANNA BIOJÄÄTMETELE UUS VÕIMALUS!

Biojäätmeid eraldi kogudes saab neist valmistada midagi uut – kompostmulda või biogaasi, mida kasutatakse autokütusena, majade kütmiseks ja elektri tootmiseks.

KUS TEKIVAD?

Kodus, suvilas ja kontoris, kohvikus, restoranis ja sööklates, kauplustes, üritustel, toiduainetööstuses.

BIOJÄÄTMED

MIS TEKIB?

Riknenud toit ja toidujäätmed, tahked riknenud puu- ja köögiviljad ning nende koored, lihajäätmed, kalajäätmed ja kalaluud, muna- ja pähklikoored, pabermassist munarestid, majapidamispaber ja salvrätid, kohvipaks ja paberfiltrid, lõikelilled ja potita toataimed.

TÖÖSTUSLIKULT TOODETUD KOMPOSTMULD

KUIDAS TEKIB KOMPOSTMULD?

Kompostris hakkavad mikroorganismid biojäätmeid lagundama ning lõpuks tekib sellest väärtuslik kompostmuld.

Seda saab kasutada lillepottides, kasvuhoones, lille- ja juurviljapeenardes.

BIOMETAAN

BIOJÄÄTMETE KONTEINER

KODUNE BIOJÄÄTMETE KOMPOSTER

Võimalused

1. Väetamine

   Eesmärk mullaviljakuse kasvatamine ja seeläbi taimede kasvu soodustamine.

   Võimalused:

   - Orgaanilised väetised – kompost, meremuda
   - Mineraalväetised
   - Viljavaheldus
   - Liblikõielised, seovad N-i
   - Mitte väetada

2. Kastmine
   - Vihmavesi
   - Automatiseeritud kastmine
   - Multš (hakkpuit, põhk, saepuru)

Võimalused

3. Taimekaitsevahendid
    - Bioloogilised e. looduslikud taimekaitsevahendid
    - Sünteetilised e. keemilised taimekaitsevahendid e. pestitsiidid – herbitsiidid, fungitsiidid, insektitsiidid.

4. Niitmine
    - Piirata niitmissagedust
    - Rajada lillemurud, et soodustada bioloogilist mitmekesisust ja meelitada kasulikke putukaid, eesotsas mesilasi koduaeda

5. Taimekultuuride vahetus ja vaheldus
    - vahetada -ja eelistada erinevaid kultuure ja nende sorte, mis on taimehaigustele ja kahjuritele vähem vastuvõtlikud.

I – tüübi ökomärgised
ISO 14 024

Ökomärgist peetakse kõige rangemaks keskkonnamärgiseks.

- Tegemist on vabatahtlikkuse alusel taotletava ning toodetele ja teenustele erapooletu institutsiooni poolt antava märgisega.
- Teave toote või teenuse keskkonnasõbralike omaduste kohta antakse edasi sümbolina, mida võib kasutada tootel, toote pakendil, etiketil, tootega kaasnevates dokumentides, reklaamis.
- Ökomärgis antakse tootele või teenusele, mis vastab kehtestatud kriteeriumidele, ökomärgise andmise otsuse tegemisel lähtutakse toote või teenuse **olelusringi analüüsist**.
- Ökomärgistamine võib olla riiklik, piirkondlik (regionaalne) või rahvusvaheline.

Ringmajanduse veebileht

- https://ringmajandus.envir.ee/
- Poliitilised suunad ja regulatsioonid
- Rahastamisvõimalused
- Parimad praktikad
- Sidusrühmad
- Sündmused, uudised

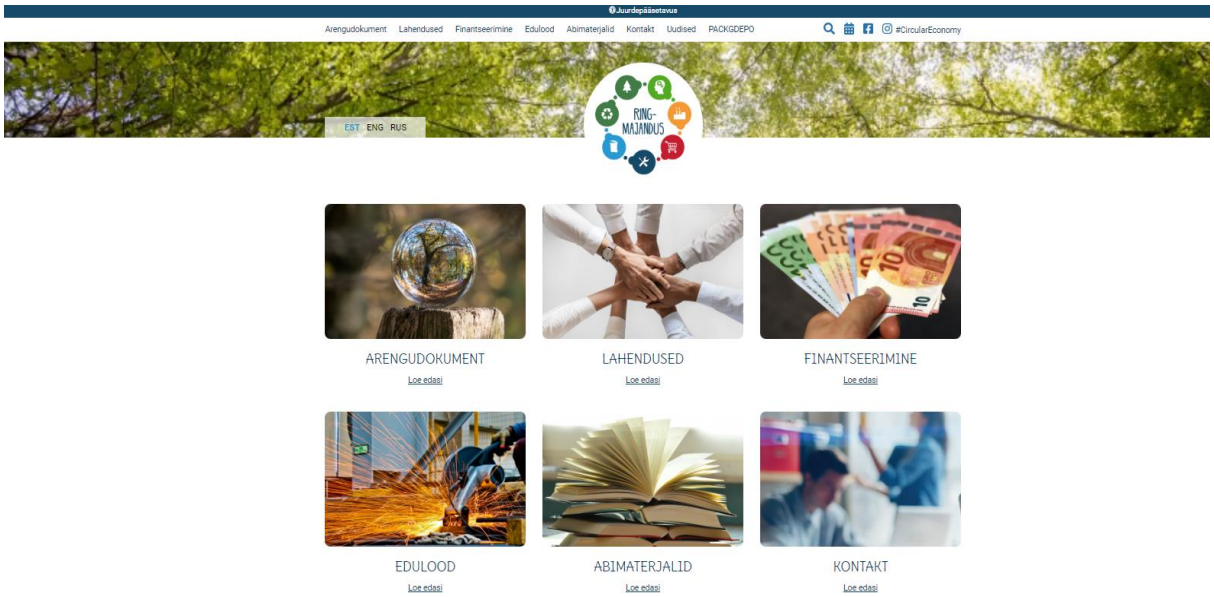

1 tonni paberi ringlussevõtt säästab – kuni
31 puud,
4 000 kWh elektrienergiat,
270 liitrit naftat
ja 26 000 liitrit vett

Suurem eesmärk

- Elanike tervis ja heaolu on kaitstud keskkonnasaastega seotud ohtude ja mõjude eest
- Ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majanduse
- Aastaks 2050 on saavutatud kliimaneutraalsus
- ELi looduskapital on säilitatud ja tegeletakse järjepideva kaitsega

Materjalid

- Keskkonnaministeeriumi ringmajanduse veebileht: https://envir.ee/ringmajandus/ringmajandus
- Ringmajanduse veebileht: https://ringmajandus.envir.ee/et
- EL ökomärgis „EL Lilleke“: https://keskkonnaagentuur.ee/teenused-ja-aruandlus/teenused/eli-okomargis
- Keskkonnaministeeriumi jäätmeliikide info: https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed
- Packgdepo projekti raames valminud haridusmaterjalid: https://ringmajandus.envir.ee/et/packgdepo

KESKKONNAMINISTEERIUM

Küsimusi?

TÄNAN TÄHELEPANU EEST!

Karen Silts
karen.silts@envir.ee